

Luumäki Palanutkangas Aurinkovoimalan selvitysalueen arkeologinen inventointi 2024

Timo Jussila

Tilaaja: Karttaako

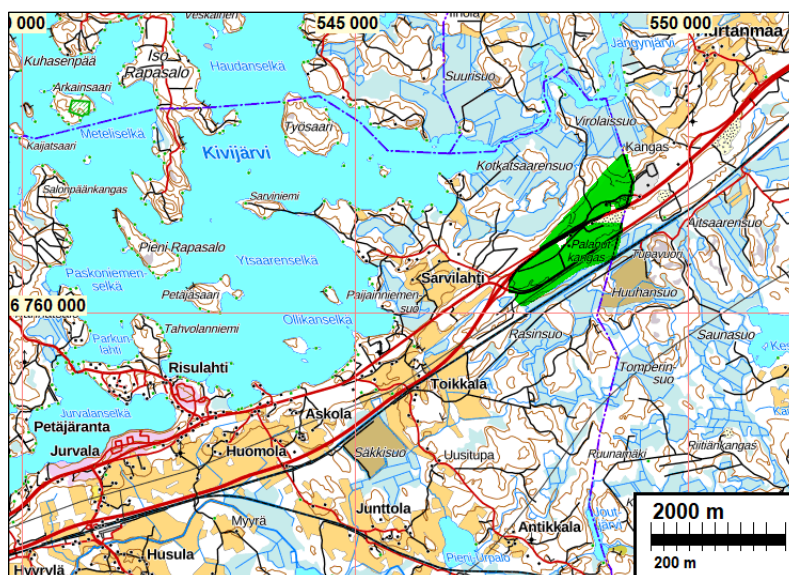
Sisältö

Perustiedot	2
Kartat	3
Inventointi	4
Lähteet	5
Kuvia	5
Muinaisjäännös, Luumäki Ylinen Viipurintie Palanutkangas	7

Kansikuva: Vanha tie ja alueelle tyypillistä maastoa ja "maisemaa".

Perustiedot

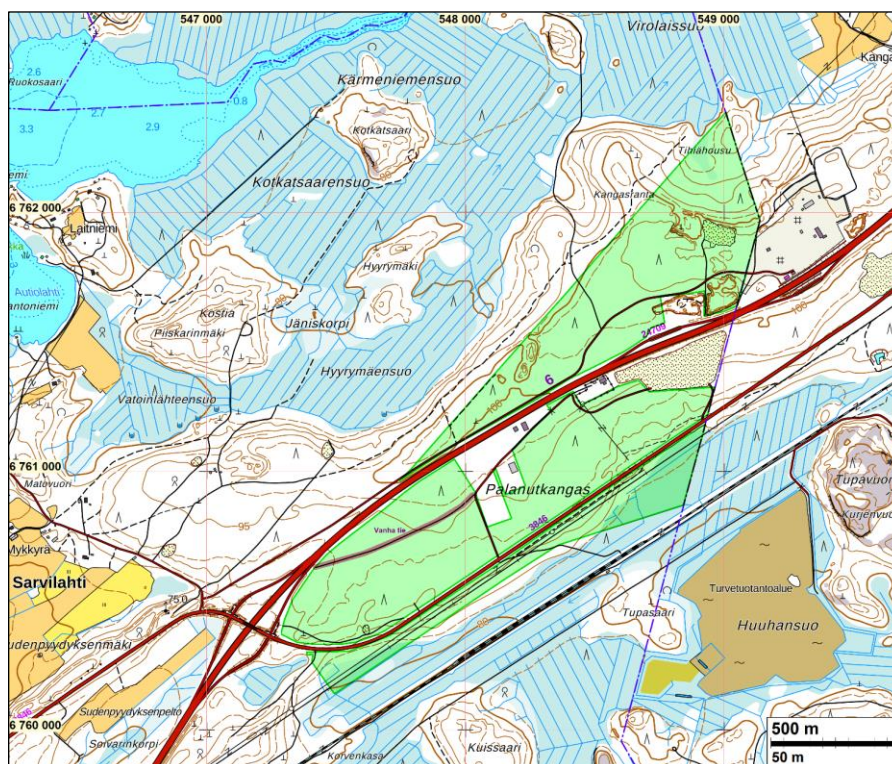
- Alue:** Luumäen itälaidalla, Lappeenrannan rajalla, valtatie 6:n tuntumassa sijaisteva au-
rinkovoimalan suunnittelualue.
- Tarkoitus:** Selvittää sijaitseeko alueella kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita suojeltavaksi
arvioitavia arkeologisia jäännöksiä.
- Työaika:** Maastotyö 7.5.2024
- Tilaaja:** Karttaako Oy
- Tekijät:** Mikroliitti Oy, Timo Jussila.
- Tulokset** Alueelta ja sen lähistöltä ei tunnettu ennestään muinaisjäännöksiä. Alueella ei ole
ollut historiallisella ajalla vakituista asutusta. Alue sijaitsee 1. Salpausselän laella ja
sen poikki on kulkenut vanha Ylinen Viipurintie. Vuonna 1833 mitatulle tiluskartalle
merkityn kyseisen tien n. 700 m pitkä osuus on alueella jäljellä käytöstä poistunee-
na. On oletettava, että v. 1833 kattanut tie olisi ollut samoilla kohdin tasaisella kan-
kaalla "kautta aikojen". Siten kyseinen tieosuus on luokiteltava muinaisjäännöksek-
si. Muutoin alueella ei havaittu muita muinaisjäännöksiä eikä muita arkeologisia,
suojeltavaksi katsottavista jäännöksistä.

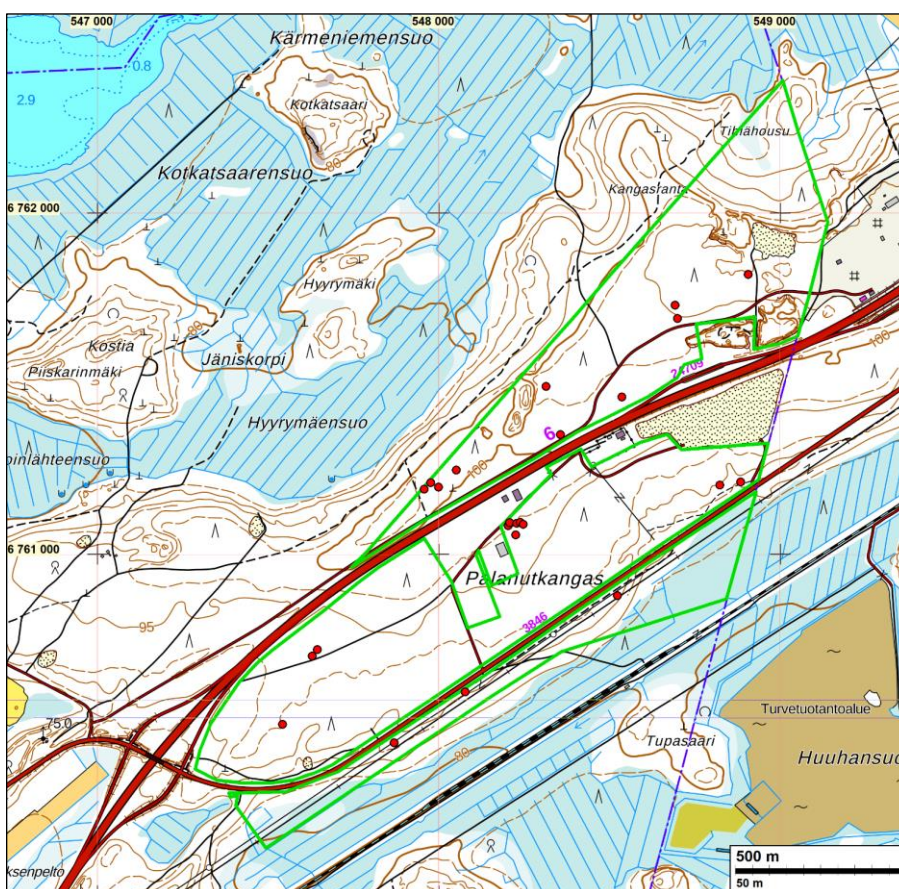
Tutkimusalue vihreällä.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslai-
toksen maastotietokannasta toukokuussa 2024, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekiste-
ri on tarkastettu 5/2024. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä
ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n
palvelimella ja sen varmuuskopioilla (kaikki fyysisesti Suomessa, hyvin suojattuina).

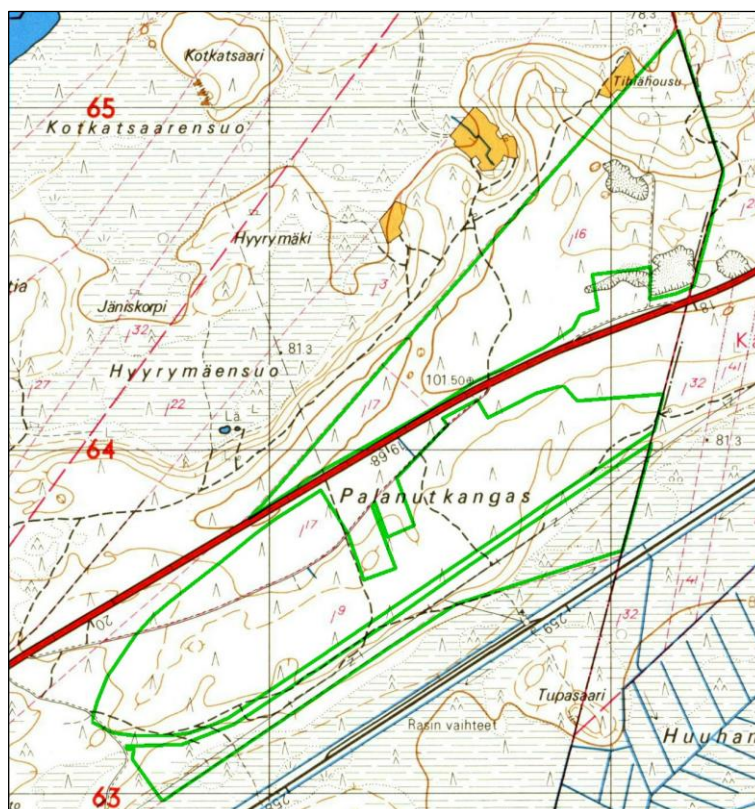
Kartat

Tutkimusalue vihreällä.

Maastossa tarkastetut, lidaraineistosta poimitut kuopat ja maarakenteet punaisin pistein. Kaikki ovat nykyajan kaivantoja ja muutama vallimaiseksi rakenteeksi rapautunut rapakivilohkare. Kunnanrajan kulmapisteessä ei havaittu olevan vanhaa eikä nykyistä rajamerkkiä.

Ote 1970 peruskartasta. Tutkimusalue piirretty päälle vihreällä

Inventointi

Luumäen Palanutkankaalle suunnitellaan aurinkovoimalaa. Alueellinen vastuumuseo antoi hankkeesta lausunnon (14.8.2023, LPR/2/12.03.03.07/2023) jossa neuvottiin tekemään alueella arkeologinen inventointi. Hankkeen kaavakonsultti Karttaako Oy tilasi alueen arkeologisen inventoinnin Mikrolitti Oy:ltä. Timo Jussila teki inventoinnin maastotyön 7.5.2024, työn kannalta hyvissä olosuhteissa.

Alueella ei tiettävästi ole aiemmin tehty systemaattista, nykyaikaista arkeologista inventointia. On todennäköistä, että alueella ei ole arkeologi aiemmin käynyt. Lähimmät tunnetut muinaisjäännökset ovat n kilometrin länteen sijaitsevat varustukset ja 1-1,5 km itään sijaitsevat tervahaudat ja pohjoispuolella, vesistön rannoilla sijaitsevat kivistä asuinpaikat.

Alue sijoittuu 1. Salpausselän laelle, pääosin Baltian jäätjärven BI ja eteläreunamilla BII tasoille (n. 100-90 m mpy.), joiden äärellä Baltian jäätjärven vesi oli 1. Salpausselän muodostumisen jälkeisen Bölling-Alleröd interstadiaalisen aikana n. 14500 – 12500 vuotta sitten. Vesi laski n. 10 m alemmalle tasolle lämpökautta seuranneen Nuoremman Dryaskauden kylmän ilmastojakson aikana. Myöhempiä ja nykyisiä vesistöjä ei reunamoreenin kuivalla laella ole ollut eikä ole. Alueella ei siten ole rantasidonnaista esihistoriaa. Alueen maaperän (kuiva sorainen tai hiekkainen moreeni ja rapakivimoro) ei ole hyvää maastoa alkeelliselle - eikä nykyisellekään - viljelylle ja karjanhoidolle. Alueella ei siis ole ilmeisesti ollut koskaan kiinteää asutusta historiallisella ajalla (kuten ei ole edelleenkään). Periaatteessa alueella voisi sen maaperän ja luonnonolojen puolesta sijaita terva- ja hiilihautoja ja miiluja. Pyyntikuopatkaan eivät ole mahdollisia. Varustuksia ei alueella ole.

Alue kuuluu Toikkalan kylään, jonka vanhat keskusalueet sijaitsevat n 2 km lounaaseen. Alue on ollut takamaata. Alueen poikki kulkee vanha ns. Ylinen Viipurintie, joka on n. 700 m osuudelta hylätty metsätienä ja siten nyt muinaisjäännös.

Maanmittauslaitoksen karttapaikan 5 p/m² laserkeilausaineistosta eri asetuksin laadituissa korkeusmallissa erottuu alueella lukuisia erilaisia kuoppia ja kuopilta vaikuttavia maarakenteita. Kaikkiaan maastotarkastukseen poimittiin 24 kuoppamaista ilmiötä (yhdessä useita kuoppia).

Muutama kuoppamainen rakenne osoittautui vallimaiseksi rakenteeksi rapautuneeksi rapakivilohkareeksi, muut olivat nykyaikaisia kaivantoja. Se todettiin kuoppien rakennetta ja maannosta tutkimalla. Jos kuoppa oli jyrkkäseinäinen pehmeässä (hiekk-) maassa, se on oletettavasti nuori. Kuoppin tehtiin lapionpisto tai koekuoppa josta tarkasteltiin maannosta ja pintamaaperää. Jos kuopassa ei ollut maannosta mutta sen viereen tehdyssä koskemattomalta vaikuttavassa maassa oli, niin kuoppa todettiin nuoreksi. Lisäksi useassa kuopassa oli selvästi sekoittunutta maata ja joissain nykyajan roskaa. Tarkasteltiin myös, onko kuopassa kekäleitä ja hiiltä, jotka viittaisivat hiilihautaan. Silmävaraisessa maaston tarkastelussa ei em. kuoppien lisäksi havaittu mitään vanhaan ihmistoimintaan viittaavaa. Alueen itäreunanalla sijaitsevassa pitäjien rajan taitekohdassa ei havaittu olevan vanhaa eikä uutta rajamerkkiä.

Vanhan tien lisäksi alueella ei siis ole muita kiinteitä muinaisjäännöksiä eikä muita suojeltavaksi katsottavia arkeologisia jäännöksiä.

2.9.2024

Timo Jussila

Lähteet

Ilmakuva 1953 ja 1957, Maanmittauslaitoksen paikkatietoikkuna.

Hertzen ja Lindh 1833 (kartoitus): Karta öfver Toikka Hemmanets N:o 1 Ägor uti Toikala By i Luumäki socken, Lappvesi Härad. Maanmittauslaitos.

Ilmakuvat 1953 ja 1957, Maanmittauslaitoksen paikkatietoikkuna.

Peruskartta 3133 03, 1970. Maanmittauslaitos.

Maanmittauslaitoksen lidaraineisto: M5131A1_1.laz, M5131A1_4.laz, L5242B2_2.laz, L5242B2_3.laz, L5242B2_6x.laz, L5224H4_9.laz, L5224H4_8.laz

Kuvia

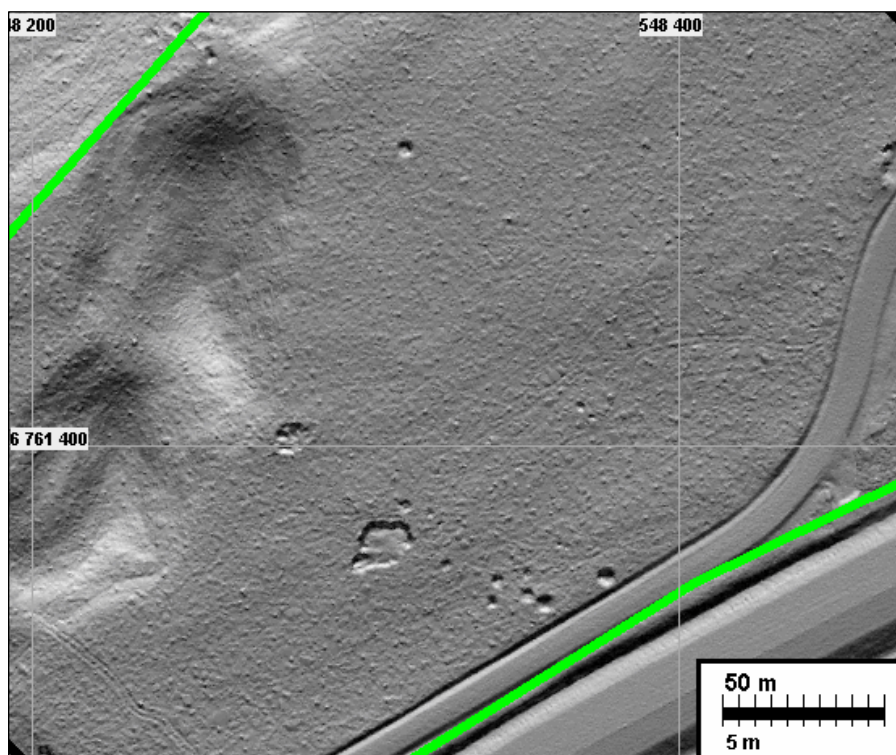
Erilaisia alueen kuoppia

Kuoppia alueella

Rojua isommassa kuopassa ja oikealla rapakivilohkareen jäännös. Lohkare hajonnut rakenteeksi joka näyttää matalalta kuopalta jossa vallit

Ote Mml:n 5p lidaraineistosta laaditusta rinnevarjosteesta jossa erottuu erilasia kuoppia. Korkeussuhteita on korostettu.

Tutkimusalueen rajat siinä vihreällä

Muinaisjäännös, Luumäki Ylinen Viipurintie Palanutkangas

Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: tie

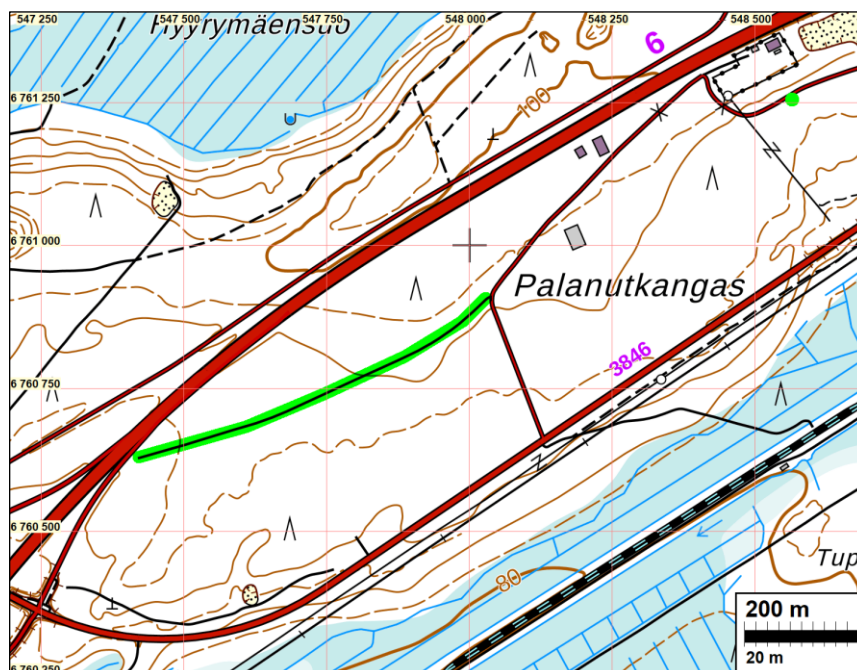
Koordin: N 6760751 E 547766

Tutkijat: Jussila 2024 inventointi

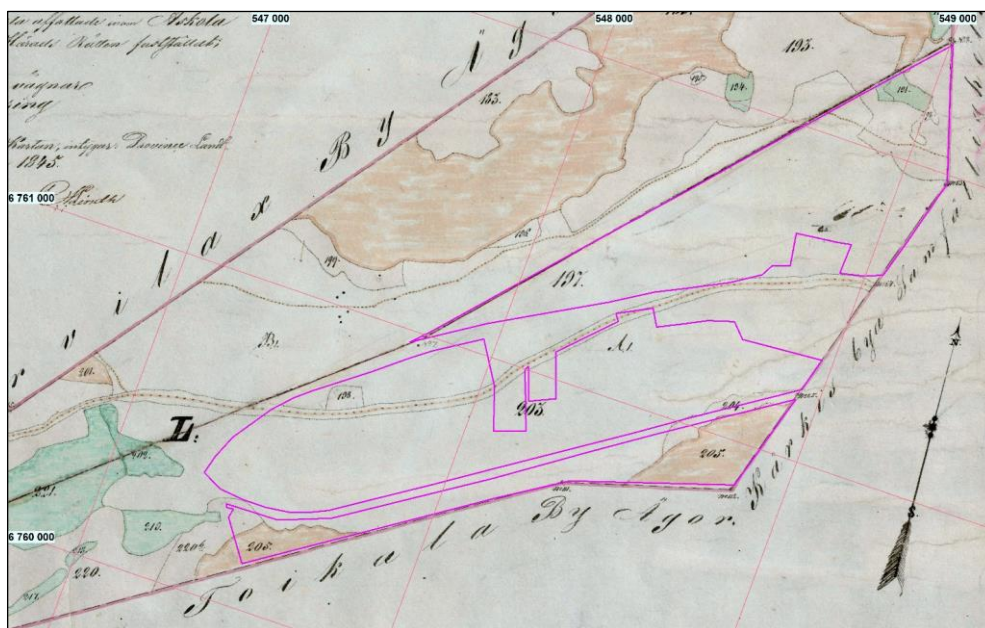
Sijainti: Paikka sijaitsee nykyisen moottoritien, valtatie kuuden eteläpuolella, Jurvalasta 7 km itäkoilliseen

Kuvaus V. 1833 kartoitetun Toikkalan kartalle merkitty tie on n. 700 m matkalla nyt hylätty – uusi moottoritie katkaisee lännessä tien, joten se ei enää johda siellä mihinkään ja on siten väylänä käyttämätön. Tie on poistunut käytöstä 1957 - 1970 välillä, v. 1957 ilmakuvan ja 1970 peruskartan mukaan. V. 1953 ilmakuvasta mitattuna tien leveys on ollut tuolloin 8 m (ojasta-ojaan). Vanha te kulkee siis täsmälleen 1845 linjauksella. Voisi olettaa, että tie on kulkenut samassa kohdin aina olemassaolonsa aikana, keskiajan lopulta tai uuden ajan alusta alkaen. Mitään merkkejä vanhemmasta tiestä ei alueella erotu, joskaan ei sellaisesta välttämättä silmin havaittavia merkkejä tähän maastoon jää.

1963 ja 1957 ilmakuvissa näkyvät tien reunan ojat ovat nyt sortuneet ja matalat (luultavasti alun perinkin suhteellisen matalat) ja puusto sekä muu kasvillisuus on leviämässä tielle. Tie kulkee kuivalla ja rapakivimoreenisella melko kovalla hiekkamoreenikankaalla, joten sitä ei ole tarvinnut kovin syvälle perustaa. Osuudella ei ole kosteikkoja eikä rumpuja. Tien varsilla ei näy mitään mainittavaa. Onko tiehen syntynyt näissä oloissa silmin erotettavia ajallisia kerrostumia, ei liene kovin todennäköistä. Siten tien suojelu voisi olla luonteeltaan enemmänkin muistomerkin omaista kuin tutkimuksellista.

Vanhan tien hylätty osuus vihreällä.

Ote Toikan kartasta v. 1833 (kartoitus). Tutkimusalueen raja piirretty päälle.

Vanhaa tietä itään ja länteen (alla)

